

”Aika on syntyä ja aika kuolla”, sanoo Saarnaaja

Säynätsalon kirkonkellot siirtyvät sähköön

ESA SIRONEN

SUMUISENA, sateentihkuise-
na marraskuun iltana Säynät-
salon kirkko pääsi television
uutisaiheeksi. Kellojen käsin-
soitto jää joululta historiaan.
Vuoden alusta soiton hoitaa
automaattisesti toimiva säh-
köinen lyöntilaite.

– Ehtoollispalveluksessa
huomenkellot on soitettu kel-
lo 9 ja papin kellot 9:45. Kello
9:58 on vuorossa yhteensoitto
ja tilaisuuden päätteeksi soite-
taan loppukellot, seurakunta-
mestari **Marita Pajala** kertoo.

On siinä tuntio saanut kii-
vetä ylös alas ahtaita rappu-
ja kellon nyörejä nykimässä.
Kohta riittää muutama hiiren
klikkaus, koko viikoksi ohjel-
moidut soitot.

Jotain kuitenkin myös men-
netetään. Kellojen alkuperäi-
set kielet poistetaan ja tilalle
tulee mekaaninen lyöntilaite.
Senkin ääni tosin kuulostaa
somalta.

– Se on aina oma maail-
mansa, kun sinne ylös pää-
see, hautausmaanhoitaja **Kai
Grah**n muistelee. Tornin luuk-
ut on pitänyt käydä avaa-
massa, vaikka olisi 30 asteen
pakkanen ja ympärillä talvi-
nen pimeys. Jatkossa myös
luukkujen toiminta automati-
soidaan.

Parviaisten kelloja

P-K-I K-P-I K-I-P K-I, kel-
lastuneella pahvilevyllä lu-
kee tikkukirjaimin. P tarkoit-
taa pientä, I isoa, K keskisuur-
ta kelloa.

Ajoitus on katsottu herä-
tyskellosta: ”10 sek välein.
Tauko 15 sek. 4 kertaa”.

**”AUTON SAAPU-
ESSA SOITETTIIN VAI-
NAJAN SUKUPUOLI:
ISOLLA KELLOLLA MIE-
HELLE, KESKIKOKOI-
SELLA NAISELLE JA
PIENELLÄ KELLOLLA
LAPSELLE. SEN JÄL-
KEEN SOITETTIIN IKÄ.**

Niillä nuoteilla soivat huo-
menkellot. Sielunkellot eli tu-
lokellot ovat olleet oma rituaa-
linsa. Tornin luukulla on var-
rottu ruumisauton saapumis-
ta vihreälle, **Wivi Lönnin** piir-
tämälle ruumishuoneelle.

Auton saapuessa soitettiin
vainajan sukupuoli: isolla kel-
lolla miehelle, keskikokoisella
naiselle ja pienellä kellolla
lapselle. Sen jälkeen soitettiin
ikä. Nekin voidaan soitosta
laskea, joten kaksikymmentä
vuotta sitten saarelaiset pys-
tyivät vielä päättelemään, ku-
ka vainaja oli.

Tyynellä säällä kellojen

Seurakuntamestari Marita Pajala soittokellojen nyörissä, niin kuin niissä on oltu vuosikymmenet, edessään käsinsoiton apuvälineet: nuotisto ja herätyskello. Taustalla erottuu vanhan kansakoulun käytöstä poistettu alttari.

Säynätsalon kirkon sali on yksi saarivaltakunnan nähtävyyksistä, johon liittyy monta tarinaa.

kumahdukset kiirivät kau-
as yli Päijänteen selkien. Kel-
lot on valettu Tampereella, Lo-
komon malmista, ja nuotit nii-
hin laati **Ilmari Hannikainen**.
Hän synkronoi äänet Jyväskylän
kaupunginkirkon kello-

jen kanssa ja kierteli maastos-
sa kuuntelemaan äänen kan-
tavuutta.

Kaupunginkirkon kellot
kustansi **Joh. Parviainen**, Säy-
nätsalon kellot, kuten itse kir-
konkin, lahjoitti seurakunnal-

leen hänen tyttärensä **Han-
na Parviainen**. Kellot Hanna
omisti äidilleen.

Loppiaisen kirkko

Kun Säynätsalo vuonna 1923
itsenäistyi Korpilahdesta,
oman kirkon suunnittelu al-
koi saman tien. Se tuli paikal-
le, jossa Hannan äidin kerro-
taan käyneen rukoilemassa.

Siihen saakka kirkollisia
palveluksia oli toimitettu kan-
sakoulun yläkerrassa. Kun
koulu myöhemmin purettiin,
siellä olleet alttari ja saarnas-
tuoli pelastettiin kirkon ulla-
kolle. Sakraaliesineitähän ei
saa hävittää.

Kirkko vihittiin loppiai-
sena vuonna 1927. Helsingin
kutsuvieraille oli varattu omat
junavaunut ja Säynätsalos-
ta vieraat kuljetettiin takaisin

Jyväskylän asemalle jätää pit-
kin hevosten kyydissä.

Vihkiäismusiikkina soi **Je-
an Sibeliuksen** ”Andante festi-
vo”, joka oli alun perin sä-
velletty Parviaisen tehtaiden
25-vuotisjuhliin. Ylös vilkuil-
tiin uteliaina, sillä kirkkosalin
jyrkästi kaartuva sisäkatto oli
taivuteltu paikallisen tehtaan
vanerista.

Loppiaisaiheiseen alttari-
tauluun itämaan tietäjiin
oli ikuistettu paikallisia työ-
läiskasvoja, joita nykyisin tus-
kin enää tunnustetaan. Maise-
ma viittaa Päijänteelle.

Työläisaiheisia ovat myös
salin ikkunoiden lasimalauk-
set, jotka ilmestyivät paikoil-
leen sotien jälkeen. Ne pimen-
sivät jo valmiiksi tummansä-
vyistä kirkkosalia.

Taulu- seikkailuja

Kirkon alkuperäinen valoin-
teriööri on taltioitunut erää-
seen **Carl Bengtsin** maala-
ukseen, jonka Hanna Parvi-
aisen perikunta oli lahjoit-
tanut NNKY:lle. 1980-luvulla
naiset halusivat myydä tau-
lun edullisesti seurakunnal-
le, mutta hintaa pidettiin sit-
tenkin liian korkeana. Naiset
ilmoittivat siinä tapauksessa
olevansa pakotetut toimitta-
maan taulun huutokauppaan
Helsinkiin.

Silloin kirkkoherra **Jaako
Jaatinen** pani toimeksi.
Hän otti henkilökohtaisen
pankkilainan ja lunasti tau-
lun itselleen seurakuntahin-
taan aikaa voittaakseen. Taulu
sijoitettiin pappilaan, juri-
disten omistajansa seinälle,
odottamaan lopullista kohta-
loaan.

Seuraavana budjettikaute-
na seurakunta oli ostohalui-

nen, ja niin Bengtsin teos löy-
si paikkansa seurakuntatalon
seinältä. Taulussa olevasta
laatasta selviää, että maalaus
on alun perin säynätsalolais-
ten lahja Hanna Parviaiselle.

Kunnantalon istuntosala-
liin sen sijaan ei samanlais-
ten seikkailujen jäljiltä saa-
tu **Fernand Légerin** öljymaa-
lauksesta kuin kopio.

Jouluaaton tietäjät

Samalla Jaatinen kaudella,
Pirkko Jaatinen ideoimana,
syntyi myös joulun aattohar-
tauden, jouluevankeliumin
lukemisen yhteyteen kuvael-
ma itämaan tietäjistä. Se näh-
dään tänäkin jouluna.

Yksi alkuperäisistä esiin-
tyjistä oli saarelaisentyi-
nen venäjän kielen professori
Erkki Peuranen, joka juuri
sen joulun alla kotiutui Mos-
kovan työmatkaltaan sopi-
vasti aaton hartauteen.

Säynätsalon kirkkoon tie-
täjät saapuvat siis jo joulun
aattona, ja samanlaista luoa-
vaa sekoitusta löytyy kir-
kon kerrostumista muuten-
kin. ”Se on täydellinen tyyli-
en sekamelska”, Keski-Suo-
men museon intendentti **Erk-
ki Fredrikson** on todennut.

Kuoriin johtavien portai-
den yllä kohoava, **Gunnar
Finnen** muotoilema trium-
firisti krusifikseineen viit-
taa katoliseen perinteeseen.
Kirkkoon tutustunut steiner-
ilainen Kristityhteisön pappi
Helmer Knutar on ollut nä-
kevinään antroposofiset aur-
ingon ja kuun kuoriportai-
den taontojen huippuina.

Salipylväiden päissä kyp-
syvät Bacchuksen rypäleet
kuin ”Laulujen Laulun” viini-
majassa ikään.

Käsinsoitto on Suomen luterilaisissa kirkkoissa käymässä tuiki harvinaiseksi. Kuvassa Säynätsalon hautausmaanhoitaja Kai Grah kirkkonsa jyrkävien kellojen nyöreissä.

– Saa olla kiitollinen, kun
voi olla tällaisessa kirkos-
sa töissä, Kai Grah ja Ma-
rita Pajala myhäilevät. Seu-
rakuntasalissa toimittajaa ja
kuvaajaa odottavat kuuma
kahvi ja Säynätsalon mar-
ttonen leipomat Hanna-tädin pi-
parkakut.